

toe. Er is een
wat in Hon-
ek der Neder-
an het comité
trijk in Hon-
Hongaarsche
nadere kerke-
heeft ons ker-
roeping om
oefenen beter
d. Wij hebben
oogen begin-
n de schoon-
En daarom
blad met bij-

oud. Prof. Dr.
ar te Boeda-
eft een eerste
Hongaarsche
ke en trouw-
huis Bethesda,
stichting in
erichten.
Biberauer en
in Nederland
n het belang
Heraut". Bun
42, Utrecht.
uitgave van
genomen doel
uitgave zullen
t één gulden
oegzaam aan-
blad toevens
eerde Kerken

nemen wij
stylen over-

leiding.
e „Kálmán-
tot ondersteu-
lungartje ver-
tens gevraagd,
Hollandsch in
weekblad te
in de maand
verschijnen, die
gaf van de
lijk en vooral

dacht, en in
steeds grooten
laatste jaren
meerden voor
onze Gerefor-
het ons een
naandelsche
en ons korke-
een, tot nu
ig zal brengen.
en arbeid van
s berichten.
rkelijk gebied
usche Gerefor-
et is gewest,
r geschiedenis
en kant te een-
heperkt.
xij, Hongaren,
Gereformeerde
leven van de
en er hebben
tingen ook in
vloed is niet
e theologische
en kon geen
in den loop
wet dus verla-
theol. werken,
chiedenis, enz.
d niets zeggend,
n, dan is dat
engezet.

indelijk eens
og tijd, dat de
in haar eigen
hoogte wordt
n, hebben wij
chillende Hon-
de in Holland
n Hollandsche
verschijnen, die
hogere gebou-
ven, maar ook
ulp zal kunnen
wil weten van
te Hongaarsche
dat de Heere
n, zoodat ook
van de Neder-
langstelling en
rekt worden.

oorwerp van
„De Hervor-
ptimisme:
formatie.
gedachten na-
groote feit van
hebben getoefd
an wat wij de

altijd, weinig is
even en wereld
ge tijden is de

Als de tijd van Luther is de onze er een van her-
vorming. Wij, midden in overgangstijd, weten de
moeilijkheden die verbonden zijn aan zulke omwen-
telingen, wij zien overal de onzekerheden, de onder-
gangen, de vertwijfelingen... En menig hart gaat
terug naar denouden tijd en vraagt om een Luther,
een Luther, die orde in het geestelijke leven schept,
die formuleert wat vang en onomlijnd nog is in
nieuwen groei. Wie zou doet zien den Hervormings-
tijd wel zeer eenvoudig: hij ziet donker-gekleurde
Middeleeuwen, vol duisternis en Roomsche domheid,
hij ziet Luther komen om de duisternis door het
nieuwe licht op de vlucht te jagen. En triom-
fantelijk ziet hij dit licht in steeds groter klaarheid
dagen.

Inderdaad is dit alles veel gecompliceerder dan
deze simpele voorstelling ons zou kunnen doen
gelooven. Het oude gaat nooit op eenmaal onder
en het nieuwe komt nooit op eenmaal op. Er zijn
baringsveelen en die baringsveelen vertoonen zich
niet alleen op godsdienstig gebied, het heele leven
wentelt naar nieuwen inhoud en vormen. Alles
komt op losse schroeven te staan en de ernstige
mensch van toen, met het verlangen te conserveeren,
geloofde even sterk in den ondergang als de men-
schen van nu. Het aspect van de wereld had een
even wanhopig aanzien als het in onze tijd doet,
en de klachten over ontfaarding en ondergang, zij
klonken even luide als wij ze nu hooren. Wij denken
aan uitingen als van Erasmus, die over de Evangeli-
schen spreken, zegt: „Wij hebben vier Evangelien
en jagen bovendien vier dingen na: een goede tafel,
inachtigheid, eenig kapitaal en alles doen,
wat ons gelijkt." En treft ons niet in de klachten van
Anna Bijns, dat zij over den ondergang van het
„goede oude" jammert precies zoo als men het heden
ten dage doet?

En had Luther op eenmaal zijn nieuwe waar-
heden in nieuwe formules klaar? Wij weten wel
beter.

Dat de dingen — zij het in het algemeen dan —
zich in de historie herhalen, is een moed-gevend
ding en een sterke gedachte. Zoo min als toen de
wereld in ondergang, zal zij nu ondergaan. Maar
wij die zoo gaarne vergelijken, lijden zoo schrikkelijk
aan kortzichtigheid. Onze vergelijkingen met het
welaangenaam van vroeger-mee-beleefde dagen zijn
zoo waardeloos; in dit alles zijn wij zeer subjectief.
Dat er ontfaarding is in onze dagen, wij zullen
het niet gaarne tegenspreken, maar zij bevestigt
het feit en het geloof, dat wij naar een nieuwen
tijd gaan. Crisis gaat altijd aan nieuwe toestanden
vooraf.

En als wij nu niet hooren tot de conserveerenden,
dan kunnen wij niet vol geloof de komende dingen af-
wachten. Wij zien niet overal de klare en duidelijke
lijnen waarlangs de dingen komen. Wij weten, dat in
kenteringstijden veel van het nieuwe onklaar moet
zijn. Maar wij zijn overtuigd, dat het altijd zich
bezinnen den mensch onvruchtbaar maakt.

En daarom wenden wij ons weer tot Luther,
den groote, en getuigen wij van hem: hij was een
man met durf en geloof, hij wist niet alles met
groote klaarheid en had het nieuwe niet uitteekend
en uitgerekend voor zich, maar hij wist enkele
dingen zeker en stellig, en daarmee durfde hij den
sprong wagen.

Mogen wij enkele zekerheden hebben, maar die
dan ook zeer vast, waarmee wij de toekomst ge-
loovig tegemoet gaan!

In hetzelfde blad vinden we het relaas van een
zeer nooizamen pogen om het probleem: de Kerk
en de jongeren — praktisch op te lossen:

Vrijzinnige jongeren-kerk.

De toenemende belangstelling van de jongeren in
het godsdienstig leven, zichtbaar o.a. in 't welslagen
der kampen van de V.C.S.B. in de oprichting en
groei van de V.C.J.B., gaat zeer zeker samen met een
afkeer van het kerkelijk leven, of althans van den
vorm waarin de verschillende kerken godsdienst tot
de menschen brengen. Over 't algemeen wordt de
godsdienstoefening dan ook niet door jonge men-
schen bezocht.

Deze toestand deed den wensch ontstaan op een
nieuwe wijze in deze behoefte te voorzien. Te Haar-
lem kwamen enkele anderen bijeen om, in vereeni-
ging met jongeren, een gemeenschap te stichten
onder bovengenoemden naam.

Een Raad van Advies werd samengesteld, wiens
taak het is voorlichting en leiding te geven aan het
Bestuur, dat bestaat uit jongens en meisjes uit ver-
schillende kringen. Dit Bestuur treedt geheel zelf-
standig op, het noodigt sprekers uit, regelt de gods-
dienstoefening. De inkomsten bestaan uit bijdragen
van belangstellende geestverwanten, gemeenten en
verenigingen, die de betrekken van deze nieuwe
beweging inzien en voor de ontwikkeling van het
godsdienstig leven en de vrijzinnige beginselen dezen
vorm den juiste achten.

Voorloopig wordt er om de vier weken op Zon-
dagnormen een godsdienstoefening gehouden, waar-
toe een kampeider of een bekend spreker wordt
uitgenoodigd. Hem wordt overgelaten hoe hij zijn
toespraak wil inkleeden, mits ze religieus en be-
vattelijk zij voor jongens en meisjes van 14 tot 19
jaar. Slechts voor dezen leeftijd staan de samen-
komsten open; aan ouders of belangstellenden wordt
alleen op verzoek toegang verleend.

„Vrijzinnig" wordt deze kerk genoemd! Daar de
orthodoxen een jaar geleden met een jeugdkerk
zijn begonnen, moest deze vereniging een duidelijk
stempel dragen. Niet alleen „moest" zij dat, maar
zij zal 't ook! Ruim van opvatting zal zij toch
zeer juist haar weg weten te vinden tusschen de
andere richtingen!

Vrucht van ernstige overwegingen, die bedoelen
in de bestaande behoefte naar nieuw leven te voor-
zien en het vrijzinnige beginsel hoog te houden,
zal zij alle sleur trachten te vermijden. Jong en

levenslustig zullen deze kerkgangers samen eenige
oogenblikken ernstig zijn, en jong met jong zullen
zij zingen en bidden.

Moge deze vrijzinnige jongeren-kerk den jongeren
iets goeds en blijvends zijn en zich krachtig ont-
wikkelen!

B. W.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Geachte Redactie,

Mag ondergeteekende langs dezen weg in Uw blad eens
wijzen op een misstand in de praktijk van ons kerkelijk
leven, die onmogelijk naar Gods Woord kan zijn?

Het gaat om de honoraria, welke uitgekeerd worden
aan predikanten of kandidaten, die in een vacante kerk
optreden in den Dienst des Woords. Ondergeteekende
hoorde juist deze weken weer een paar staaltjes, die
hem, naar 't hem voorkomt, niet ongemotiveerde aan-
leiding geven, te vermoeden, dat deze praktijk meer
in ons land voorkomt, dan men oppervlakkig zou denken.
Vermeedelijk zullen er verschillende der betrokken per-
sonen zijn, die grootere lijsten van voorbeelden zouden
kunnen overleggen dan hij.

In de eerste plaats komt 't meer dan eens voor,
dat een kerk te weinig honorarium uitkeert aan hem, die
den Dienst des Woords komt waarnemen. Wanneer een
gemeente 't tractement stelt op b.v. f4000, en zij keert
aan een Denaar, die in een vacature komt helpen,
slechts f250 of f300, met inbegrip van reiskosten, uit,
dan aarzelt ik niet te zeggen, dat een dergelijk bedrag
in dezen tijd meer spreekt van een handel drijven en
een op eigen voordeel bedacht zijn, dan van een loyaal
geven van wat toekomt aan hem, die van 't Woord
moet leven. Als ik me niet vergis, heeft de classis Den
Haag een paar jaar geleden bepaald, dat 't honorarium
voor een Zondag behoorde te zijn: 1% van het tracte-
ment. Deze regeling lijkt me zeer billijk te zijn: als toch
een gemeente wel een tractement van f3000 of f4000 op-
brengen kan, is zij toch zeker wel in staat voor elken
Zondag f30 of f40 uit te keeren, wat per jaar slechts
de helft van het tractement maakt.

Dan hoorde ik in de tweede plaats nog in den laatste
tijd van gevallen, dat sommige gemeenten verschil maken
tusschen een predikant en een candidaat. Een voorbeeld:
een gemeente keerde aan een predikant f30 uit en
aan een candidaat f25, beide inclusief reiskosten, terwijl
deze voor den laatste hooger waren dan voor den
eerste. Waarom? Is een candidaat minder waard dan
een predikant? Of zit 't 'm soms in zijn preek, dat
die lager getaxeerd moeten worden? Heeft hij 't minder
noodig? Is 't voor iemand, die doorstudeert, niet dikwijls
bijna de eenige bron van inkomsten, waarvan hij vaak
zijn studie met alles, wat er bij behoort, moet bekosti-
gen? Of, zoo hij direct een beroep in overweging wil
nemen, staat hij dan in den regel niet voor de bijzonder
hooge kosten, die de inrichting van zijn pastorie met
zich meebrengt? Deze manier van honoreeren gefuigt
nog sterker van een willen handeldrijven; en dat in
't heilige. De bediening des Woords van den een is,
van uit dit gezichtspunt, niet minder waard dan die
van den ander. De Heilige Schrift wijst in Gal. 6:6, 7
er scherp op: „En die onderwezen wordt in het Woord,
moet in alle goederen laten deelen dengene, die onder-
wijst. Dwaalt niet, God laat Zich niet bespotten." Deze
scherpe vermaning staat juist hier na aanmaning tot
mildheid voor de zaken van Gods Koninkrijk. Men leze
er de verklaring van Prof. Greffanus in zijn nieuwe
boekje maar eens op na.

Met dank voor de opname, en in de hoop, dat deze
regelen moge medewerken tot bestrijding dezer verkeerde
praktijk.

Uw abonnee,

J. SMELIK

BOEKBESPREKING.

„Le Soendaneesche Hemelling", door Zen-
deling C. J. Hoekendijk.

De uitgever Callenbach zond ons weer de keurcol-
lectie Zondagsschooluitgaven voor 1922; een pracht-
verzameling van 50 stuks, dunne en dikkere boekjes,
voor elk wat wils. Onze Zondagsschoolbesturen kun-
nen weer uitzoeken. Men bestelle bijtijds; de gunstige
voorwaarden zijn bekend. Het is niet mogelijk en noodig
ook, om ze allen te noemen; daarom vestigen wij op
één boekje met name de aandacht n.l. het bovenge-
noemde. Het is uitgegeven gelijk de andere, d.w.z. keu-
rig, in een net bandje en met aardige plaatjes.

De inhoud is treffend en voortreffelijk. Hoekendijk
leidt de lezers in in het Soendaneesche leven, hij toek-
kent de macht van den priester, de vrees van den
Inlander en ook het treurige gevolg van zijn Mohamme-
daansch geloof, indien er ziekten als cholera optreden.
Het treft ook, hoe eigenlijk de Zending weinig doen
kan zonder de hulp van den Inlander; dat komt best
uit in het optreden van het jongetje Abdoerahman.
Zeer hopen wij, dat de besturen van onze Zondags-
scholen met name dit boekje zullen uitreiken; de grootere
leerlingen zullen ervan genieten. De eerste bladzijden
zijn ietwat moeilijk te verstaan, maar met een weinig
inspanning komt men dit te boven. De uitgever Callen-
bach streve er naar een volgende maal eenige van zulke
Zendingboekjes in zijn fonds op te nemen; hier paart
zich inderdaad het nuttige aan het aangename.

J. D. WIELENGA.

Ons werd ter recensie toegezonden de Zending-
kalender 1923. Jarenlang verzorgde Ds H. Dijkstra
dezen kalender; nu hij ons is overleden, heeft zijn
schoonzoon Ds D. Pol de zorg ervoor op zich genomen.

De kalender heeft ingang gevonden onder ons volk.
Wij hebben echter meermalen gehoord, dat men een
meer doelmatige uitgave wenschte; de cijfers en de
dagen zijn veel te klein gedrukt; wil men een datum en
dag weten, dan is men genoodzaakt naar den wand
te loopen en te gaan zoeken; is het niet mogelijk,
dat deze cijfers en dagnamen grooter en dus duidelijker

worden gedrukt? Wellicht zullen dan de mededeelingen
en teksten moeten vervallen; maar is daar zooveel aan
verloren? Wie leest ze? Het zal den meesten lech
al heel weinig interesseeren, dat b.v. H. Colijn 4 Januari
1911 Minister van Oorlog werd. Voor gewichtige feiten
zou echter een plaats gevonden moeten worden. En als
wij nog een wensch mogen overbrengen: zou de uitgave
niet meer aan den schoonheidszin kunnen beantwoorden?
Wij weten, dat de kalender dan veel duurder wordt, en
wellicht de harte voor de Zendingstas niet zoo groot zal
zijn; toch is het nog de vraag, of de menschen niet
gaarne heel wat meer zullen geven voor den kalender,
wanneer deze wat sierlijker wordt.

Onze zendingcommissies, of anders onze kerkeraden,
zullen er ongetwijfeld zorg voor dragen, dat deze kalender
in de gezinnen komt. De Pol heeft de gegevens bijge-
werkt tot het laatste toe, en de plantjes van duidelijke
en leerrijke bijchriften voorzien.

J. D. WIELENGA.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Watergraafsmeer, P. C. de Bruijn te Oudewater en W. v. 't
Sant te Katendrecht.

Beroepen te:

Andel, A. J. Noordewier, cand. te Meppel.
Amerongen, H. de Bruijn te Nieuwendijk (N. Hr.).
Baarland, D. Scheele te Kapelle-Bierelinge.
Boekoop, J. Voerman te Wams.
Engewierum, J. J. Dijk, cand. te Bussum.
Heerenveen, Y. van der Zee te Nieuw-Vennep.
Billegom, J. v. Herken te Twijzel.
Lioessens, J. v. Henten te Oldekerk.
Middelburg, F. W. H. Brant te Hoogeveen.
Ten Boer, C. S. Bos te Zuidwolde (Gr.).
Winkel en Balk, A. J. Noordewier, cand. te Meppel.

Aangenomen naar:

Berkel (Z.-H.), J. Koelwijn te Dedemsvaart.
Maastricht, K. Winkelman te Eindhoven.
Oudega (Sm.), J. S. Post te Koog-Zaandijk.
Puttershoek (als voorganger), R. H. J. Jansen te Doorn.
Rozenburg, L. J. Allaart, cand. te Delft.

Bedankt voor:

Anjum, J. Wijnenga te Dronrijp.
Antwerpen, K. Minnema te Garip.
Baarland, D. Scheele te Kapelle-Bierelinge.
Griessen-Oudekerk, F. H. van Loon te Bergum.
Ooltgensplaat, W. van Gelder te Langeslag.
Oostkapelle, Andel, Haastrecht, Nederhorst den Berg, Schip-
luiden, L. J. Allaart, cand. te Delft.
Oudega (W.), S. v. Dijken te Zweloo.
Wetsinge-Sauwerd, W. van Gelder te Langeslag.

Afscheid van:

Borger, O. N. Oosterhof, Tekst 1 Cor. 10:23.
Hazerswoude, P. Ch. v. Vliet, Tekst Rom. 10:25—27.
Oudega (Sm.), G. Kruiswijk, Tekst 1 Cor. 10:22.

Beroepbaar, Cand. J. Lambooy te Den Haag is door
de Classis Den Haag beroepbaar verklaard in de Geref.
Kerken.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Amsterdam, G. Wisse te Arnhem.
Bilversum, A. M. Berkhoff te Utrecht.

Bedankt voor:

Latten en De Krim, H. Veijsma te Kampen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Tweetal te:

Draaiwijk, J. v. Amstel, cand. te Zeist.
Garderen, J. v. Amstel, cand. te Zeist.
Griessen-Oudekerk, W. H. A. Nelck, cand. te Groningen.
Mansdijk, J. H. Pop te Puttershoek.
Oosterwolde, J. van Amstel, cand. te Zeist.
Oost- en West Grafdijk, H. P. Brandt, cand. te Amsterdam.
Zijpe (N.H.), A. H. de Boer te Garnswart.

Aangenomen naar:

Bonnebroek, J. G. Lekkerkerker te Nieuw-Vennep.
Burum, P. Siemelink te Gaastermeer.
Heeg, J. v. d. Pol te Drogham.
Kunre, M. v. d. Voet, cand. te Oegstgeest.
Overdinkel, R. Schellenberg, cand. te Amsterdam.
Ootmarsum, H. W. Obbink, cand. te Utrecht.
Sassenheim, W. G. Krijkamp te Bindaard.
Wateringen, B. C. Verhagen te Angeren.

Bedankt voor:

Arnhem, B. Moores te Heteren.
Eethen en Drongelen, F. F. J. v. d. Plassche te Krimpen
a. d. Lek.
Sleeuwijk, E. A. Lasonder te Tricht.
Hasselstein, F. F. J. v. d. Plassche te Krimpen a. d. Lek.

Afscheid van:

Katwijk a. Zee, G. Holckstein, Tekst Jes. 21:10.

Intrede te:

Hoogmade, D. Jacobs, Tekst 1 Cor. 3:9.
Ierske, G. Th. v. Beusekom, Tekst Ex. 4:29—31.
Nieuwveen, E. v. d. Broek, Tekst 2 Cor. 4:13.

Studiefonds voor de Duitse Studenten te Kampen.

In hartelijken dank ontvangen: door Stud. K. B. van N. N.
te D. f5; van H. M. te R. f250; van L. H. te K. f5; van
P. Y. te V. f250; van Mevr. de Wed. Ds E. K. te W. f5;
van K. N. te A. f2; van J. H. P. te S. f250; van A. W. S.
te 's-Gr. f5; van L. J. B. te A. f250; van Ds O. B. te K.
f250; door Ds J. v. d. L. te 's-Gr. van Dr B. f15; N. N.
f250; Mevr. N. N. f25; N. N. f10; N. N. f10. Samen f5320.

Velen verclijdden mij weder met barmhertige giften, inzonde-
heid was de zending van Ds J. v. d. L. een verrassing.
Het is zoo aangenaam, te merken, dat deze belangen gevoeld
worden. En het is ook zoo noodig, dat voortdurend vele
giften inkomen. Want elke maand is er meer dan f120.—
noodig. En deze mooie lijst van giften komt nog niet tot
f90.—; terwijl deze verantwoording toch vijf weken ontvalt,
d.i. dus meer dan een maand. Daarom moge ik, met een
dankbaar gevoel, wederom dringend om steun vragen.

Kampen, 11 Nov. 1922.

Dr. S. GREIDANUS, Penn.